

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 2185/05

בפני: כבוד השופטת ע' ארבל
כבוד השופט א' רובינשטיין
כבוד השופט ח' מלצר

העותרים: 1. ליליה סורינה
2. ולדימיר סורין-קטין

נגד

המשיב: משרד הפנים-מינהל האוכלוסין

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

תאריך הישיבה: כ"ד באלול התשס"ט (13.09.09)
בשם העותרים: עו"ד לורה מקסיק; עו"ד עופר אקרשטיין
בשם המשיב: עו"ד גלעד שירמן

פסק-דין

השופט א' רובינשטיין:

א. עניינה של העתירה - שהוגשה ב - 3.3.05 - בבקשת העותרים כי תינתן להם אזרחות ישראלית, מכוח חוק השבות, התש"י -1950. כן התבקש בית המשפט לעת היא לאסור על המשיב להרחיק את העותרים מן הארץ, ולהורות על שחרורה של העותרת ממשמורת בה היתה נתונה אז, עד להכרעה בעתירה.

רקע

ב. ביום 17.8.02, נכנסה העותרת 1 (להלן העותרת), אזרחית רוסיה, לישראל באשרת תייד, עם בנה הקטין, העותר 2 (להלן העותר).

ג. כתום למעלה משנתיים, ביום 3.11.04, הגיעו העותרים, עורכת דינם וכן שני בניה הבגירים של העותרת, אזרחי ישראל, ללשכת מינהל האוכלוסין בחולון, ומילאו "בקשה להארכת רישיון ישיבה/ להחלפת סוג האשרה". לבקשה צורף מכתב מאת

עורכת דינם של העותרים, שעיקרו יפורט במסגרת תמצית העתירה להלן. בטפסי הבקשה ציינה העותרת את שם אביה כיהושע: העותר ציין את שם אביו כבוריס. לא הוצג על-ידי העותרים מסמך כלשהו באשר לאביה.

ד. ביום 21.12.04 נשלח מטעם משרד הפנים לבאת כוח העותרים מכתב, הדוחה את בקשתם להחלפת מעמד בישראל. ערר שהגישו העותרים על החלטה זו נדחה אף הוא. הודעה על כך נשלחה לעותרים ביום 13.2.05. ביום 24.2.05 נעצרה העותרת בגין שהייה שלא כדין בישראל, והוצאו כנגדה צו הרחקה וצו משמורת. ביום 27.2.05 הובאה העותרת בפני בית הדין לביקורת משמורת של שוהים שלא כדין. בית הדין אישר, באותו מועד, את צו המשמורת ללא שינויים. ביום 20.3.05 הובאה העותרת פעם נוספת בפני בית הדין לביקורת משמורת. בית הדין החליט לשחרר את העותרת ממשמורת, תוך שקבע תנאים שונים לכך, ובין השאר תנאי ערבות. העותרת לא עמדה בתנאי הערבות, ועל כן לא שוחררה, באותו שלב, ממשמורת. היא שוחררה לימים בתנאים שונים במקצת, בהחלטתו של בית משפט זה מיום 14.4.05, כפי שיפורט.

העתירה

ה. לטענת העותרים, העותרת נולדה לגב' לובוב רונדובה ולמר יהושע בן זלמן אברהמסון, אשר התגוררו בעיר חרסון שבאוקראינה; מר יהושע אברהמסון היה יהודי. כנטען, העותרת נולדה מחוץ למסגרת הנישואין, ועל כן נרשמה רק כבתה של האם הלא יהודיה. בהיות העותרת בת כעשרה חודשים נטשה האם אותה ואת אביה, ובמשך שלוש שנים גידל האב את העותרת לבדו. סמוך להיות העותרת בת 4 שבה האם למקום, והעותרת עברה לחיות עמה. משך כל השנים שמרה העותרת על קשר עם אביה, ובגיל 17 חזרה להתגורר עמו, תחילה לבדה ואחר כך עם בני משפחתה, עד יום מותו. בשנת 1970 נישאה העותרת לבעלה הראשון מר יפים פישקו. במהלך נישואיהם נולדו להם שני ילדים משותפים. בשנת 1981 התגרשו בני הזוג. כנטען, בשנת 1987 נולד להם בן משותף נוסף, מחוץ למסגרת הנישואין - הוא העותר. באוקטובר 1987 נישאה העותרת למר בוריס סורין. מר סורין ביקש להירשם כאביו של העותר, כנהוג - על פי הטענה - במדינות חבר העמים. בשנת 1991 התגרשו השניים. בשנת 2002 עלו העותרים ארצה. נאמר, כי החל מהגיעם ארצה נאבקו העותרים לקבלת אזרחות. לעתירה צורפו, בין היתר, מכתב משנת 1967 אשר כתב מר יהושע אברהמסון לאמה של העותרת, במסגרתו הוא מתייחס לעותרת כבתו, ותעודת פטירה של המנוח.

ו. לטענת המשיב, העותרים לא הרימו את הנטל המוטל עליהם להוכיח טענתם כי הם זכאים למעמד מכוח חוק השבות. הם לא הציגו למשיב כל מסמך בעל משקל התומך בכך שהעותרת היא בתו של יהודי: לא הוצגו תעודת לידה, תמצית ממרשם האוכלוסין או כל מסמך אחר המעיד על כך. זאת ועוד, בעת מילוי טפסי הבקשה במשרד הפנים מילא העותר את השם בוריס במשבצת המיועדת למילוי שם האב. ואכן, העותרת היתה נשואה, כאמור, לאדם בשם בוריס סורין, לגביו לא נטען בעתירה כי הוא יהודי. לא זו אף זו, נישואיה של העותרת למר סורין התקיימו בשנת 1981, שנת לידתו של העותר, בעוד שממר יפים פישקו התגרשה העותרת עוד בשנת 1981. הוסף, כי התנהלותם של העותרים במשך שנות שהותם בישראל, ובמיוחד העובדה כי במשך למעלה משנתיים לא פנו למשיב לשם הסדרת מעמדם, יש בה לעורר ספק באשר לאמיתות טענותיהם בדבר זכאותם למעמד בישראל, מכוח חוק השבות; והרי בדרך כלל נבחנת זכאות שבות בסמוך לעלייתו של מאן שהוא לישראל.

השתלשלות ההליכים בתיק

ז. לאחר הגשת העתירה הגישו העותרים שלושה מסמכים: תצהיר של מר יפים פישקו, בו נטען כי הוא מכיר את העותרת עוד מילדותה, וכי העותרת הוצגה הן על ידי אביה והן על ידי אמה כבתו של מר יהושע אברהמסון; תצהיר של אחיינה של העותרת - ד"ר יבגני אברהמסון, בו נטען כי מר יהושע אברהמסון הוא אביה של העותרת, והוא תמך בה כלכלית; וכן צוואתו של מר יהושע אברהמסון, לפיה הוריש לעותרת חלק מנכסיו. באשר לתצהירים, טען המשיב, בתגובה, כי אין בהם כדי להעיד על יהדותו של מר יהושע אברהמסון ברמת ההוכחה הנדרשת, ובעיקר אין בהם להעיד ברמה הראייתית הנדרשת כי העותרת היא בתו. זאת ועוד; צוין, כי תצהירו של מר יפים פישקו מעורר תמיהה, שכן מר פישקו מפרט הוא בו מי הם הילדים המשותפים לו ולעותרת, ואולם העותר כלל אינו מוזכר בתצהיר כבנו כנטען בעתירה. נטען, כי אף הצוואה שצורפה לעתירה אין בה להרים את הנטל הראייתי הנדרש שעל העותרת לשם הוכחת יהדותה.

ח. ביום 14.4.05 נערך דיון בעתירה, במהלכו הציעה באת כוח העותרים כי העותרת שהיתה נתונה אז במשמורת תשוחרר בתנאים, וכי תיערך בדיקת רקמות לעותר ולמר יפים פישקו, וכן לעותרת ולמי שנמסר שהוא אחיינה, ד"ר יבגני אברהמסון.

ט. בתום הדיון ניתנה החלטה (מפי השופטת - כתארה אז - ביניש, והשופטים גרוניס וארבבל), שזו לשונה:

"בהסכמת הצדדים ייערכו בדיקות ובירורים נוספים לבחינת טענותיהם של העותרים. לשם כך, תשחרר העותרת 1 ממעצרה, לאחר שתופקד ערבות בסך 15,000 ש"ח, וכן יקוימו יתר תנאי השחרור; לצורך הבירור יוזמנו על ידי המשיב המצהירים מטעם העותרת (פישקו יפים וכן ד"ר יבגני אברהמסון), ויבוררו הפרטים הנטענים בתצהיריהם.

עוד אנו מורים על-פי הצעת בא-כוח העותרים כי תיערך בדיקת רקמות לעותר 2 ולפישקו יפים, וכן לעותרת ולמי שניטען כי הוא אחיינה – יבגני אברהמסון. תוצאות הבדיקות יועברו למשיב בתוך 45 ימים. המשיב שומר לעצמו טענותיו כנגד אמינות בדיקת רקמות, כאשר יחסי הקרבה הם, כנטען בין העותרת לד"ר אברהמסון..."

י. ביום 19.6.05 הוגשה חוות דעת בחתימת שלושה מומחים, אשר הוכנה ביום 7.7.05 על ידי המעבדה לסיווג רקמות במרכז הרפואי על שם רבין, באשר לקשר המשפחתי בין העותרת לד"ר יבגני אברהמסון. בחוות הדעת צוין כי "תוצאות החישוב מלמדות על כך שקיימת אפשרות לקשר משפחתי ביניהם (בין העותרת לאחיינה- א"ר) מסוג דודה/ אחיין, ברמת וודאות של 33%. ערך זה אינו מספיק על מנת לבסס על פיו מסקנה חד משמעית. אולם, יש לציין כי במקרים רבים – קירבה משפחתית (כגון אחים או דודים) לא באה לידי ביטוי במרכיבי תורשה משותפים... לפיכך ממצאי הבדיקה הנוכחית אינם יכולים לשמש כלל לשלילת קשר משפחתי בין הנבדקים". לא נערכה בדיקה לעותר ולמר יפים פישקו. הוסבר, כי המשפחה נקלעה למצוקה כלכלית, ואין באפשרותה לממן את הבדיקה, וכן כי העותר החליט כי אם אמו לא תזכה למעמד בישראל, יחזור עמה לרוסיה.

י"א. נתבקשה, כאמור, תגובת המשיב. המשיב הודיע כי העותרים לא יורחקו מהארץ במהלך תקופה זו.

י"ב. בתגובת המשיב מיום 8.4.08 נטען, כי דומה שהצעת העותרים לבדיקת רקמות לא היתה אלא אמתלא להביא להמשך שהייתה של העותרת בישראל, שלא כדין. המשיב הוסיף, כי ערך שימועים לשני המצהירים מטעם העותרת, מר יפים פישקו וד"ר יבגני אברהמסון, וכי שימועים אלה אינם משנים דבר, שכן לא עלו בהם ראיות מינהליות חדשות לביסוס טענות העותרים.

י"ג. ביום 14.4.08 נערך דיון נוסף בעתירה, במהלכו חזרו העותרים על טענתם כי מצבם הכלכלי אינו מאפשר עריכת בדיקה גנטית לעותר ולמר יפים פישקו, זאת בפרט נוכח תאונת דרכים בה נפגעה העותרת. נאמר מפי באת כוח העותרים, במענה לשאלתנו, כי בדיקת רקמות עולה כ - 1,000 ₪. בסיומו של הדיון ניתנה החלטה שזוהי לשונה:

"לאחר ששמענו את טיעוני הצדדים, החלטנו לאפשר לעותרים לחזק את הראיות המינהליות שברשותם, בין השאר לגבי יהדותו של מר אברהמסון ז"ל - שהוא על-פי הנטען אביה של העותרת - ולאחר מכן להציג בפני המשיב את החומר שיושג על-ידם. הצדדים יגישו הודעות עדכון בעניין לא יאוחר מ-90 יום מהיום. לאחר מכן יוחלט באשר להמשך הטיפול בעתירה" (השופטים ארבל, רובינשטיין ומלצר).

י"ד. בהמשך לכך, בהודעת עדכון מיום 16.7.08 הודיעו העותרים כי פנו לגורמים הרלבנטיים ברוסיה לקבלת מסמכים נוספים שיתמכו בטענותיהם, אולם מסיבות בירוקרטיות השגת המסמכים האמורים מתעכבת. בתגובה לבקשת העותרים להארכת מועד מיום 20.7.08 הציע המשיב, כי העותרים יציגו נתונים בדבר המאמצים שעשו על מנת להשיג ראיות מינהליות נוספות. בהחלטה מיום 23.7.08 נקבע, כי העותרים יציגו העתק פניה לרשויות רוסיה וכן יפרטו מתי פנו לרשויות ולאיזה גורם, ומה המענה שניתן להם; ללא פירוט זה, לא ניתן יהיה להידרש לבקשתם להארכת מועד. בהמשך לכך הגישו העותרים, ביום 31.7.08, הודעת עדכון ובה פירטו את השתלשלות העניינים בפנייתם לרשויות המוסמכות ברוסיה. בעקבות האמור ניתנה לעותרים הארכת מועד נוספת, תוך שבית המשפט מציין:

"בהודעה שהגישו העותרים הם מציינים כי בנה של העותרת 1 ייפה את כוחו של חברו הנמצא ברוסיה לקבל לידיו את המסמכים הנדרשים, אולם נמסר לו על ידי אותו חבר כי עליו להציג בפני הרשויות החלטה שיפוטית בנושא הבקשה וכן כי מדובר בפרוצדורה מורכבת.

העתק ייפוי הכוח צורף לבקשה, אך לא צורף כל מסמך אחר, לרבות מסמך המלמד על פניה לרשויות ברוסיה או על מענה מטעמם. במצב דברים זה נראה כי יש ממש בטענת המשיבים וספק עד כמה מנצלים העותרים את פרק הזמן שהוקצה להם לצורך חיזוק הראיות המינהליות שבידיהם" (החלטה מיום 17.8.08) (השופטת ארבל).

ט"ו. ביום 17.11.08 הגישו העותרים לבית המשפט מסמך נוסף שיש בו, לטענתם, לתמוך בבקשתם לאזרחות - מסמך מתורגם ומאומת נוטריונית ממשרד המשפטים של אוקראינה במחוז חרסון, ממנו עולה, כנאמר, כי מר יהושע אברהמסון הוא יהודי.

ט"ז. בתגובה להודעה זו ציין המשיב, ביום 19.5.09, כי אין במסמכים שהוגשו ראיות מינהליות מספיקות להוכחת יהדותה של העותרת או של העותר. צוין, כי בהתאם למידע שנמסר מלשכת הקשר, הגורם הממשלתי הרלבנטי, המסמך שצורף להודעת העותרים מעיד אך על כך שנערכה התכתבות שיזמה העותרת עם משרד המשפטים האוקראיני, ובמסגרתה אישר משרד המשפטים כי ישנו רישום פטירה של מר יהושע אברהמסון וכי במשבצת הנושאת את הכותרת "לאום הנפטר" נרשם יהודי; ואולם, על תעודת הפטירה שצורפה לעתירה אין רישום בדבר יהדותו של מר יהושע אברהמסון. כן צוין, כי ממכתב הרשויות באוקראינה עולה שהעותרים יכולים היו להשיג רישום פטירה של מר יהושע אברהמסון, על מנת שניתן יהיה לבחון את מהימנותו; זאת לא עשו, והדבר אומר דרשני.

י"ז. ביום 13.9.09 נערך דיון נוסף בעתירה. הצדדים חזרו על טענותיהם בתגובות שבכתב. בתום הדיון הורה בית המשפט למשיב להגיש את עמדתו באשר לחוות הדעת שהוצגה בעניין בדיקת הרקמות מטעם העותרים; לבאת כוח העותרים הותר להגיב, ולהגיש כל ראיה נוספת שתמצא לנכון. הוסף, כי בית המשפט לא השתכנע מטענות העותרים באשר לאי עריכת בדיקה גנטית למר יפים פישקו ולעותר.

י"ח. ביום 20.10.09 הודיענו המשיב, כי נערכה מטעם הפרקליטות התייעצות ראשונית עם רופא מומחה בתחום הגנטיקה בנוגע לבדיקת הרקמות שהגישו העותרים ביום 19.6.05. צוין, כי ההתייעצות העלתה שכיוון שמדובר בבדיקה הסתברותית, וכיוון שבחוות הדעת שהציגו העותרים אין פירוט של בסיס הנתונים ואופן החישוב שעל בסיסם חושבו תוצאות הבדיקה, אין ביכולתו של המשיב להוסיף על חוות הדעת או לחוות דעתו. הודגש, כי עורכי הבדיקה עצמם מציינים שלא ניתן לבסס על הנתון מסקנה חד משמעית.

י"ט. העותרים הגישו ביום 22.10.09 הודעה משלימה, בה צוינו מספר טעמים שבגינם לא נערכה בדיקה גנטית למר יפים פישקו ולעותר: מצבם הכלכלי הקשה של העותרים; הנחת העותרים כי במידה שיוכח שאביה של העותרת יהודי, תהיה היא לדור שני ליהודי, ובנה לדור שלישי ליהודי; ולבסוף, אי שיתוף פעולה של מר יפים פישקו עם העותרים. נטען, כי מר יפים פישקו אינו מעוניין להכיר בעותר באופן רשמי, ואינו מעוניין להצהיר על קשר ביולוגי עמו. מסיבה זו גם לא הזכיר מר יפים פישקו את העותר בתצהיר שהגיש. כן צורפה חוות דעת משלימה מיום 15.9.09, לפיה כנטען, אחוז הקרבה בין העותרת לאחיינה ד"ר יבגני אברהמסון מגיע לכדי 60%: "בחישוב

מחודש לפי שותפות אנטיגנית ולא לפי חדירויות האנטיגנים במערכת הסתבר שב-6 מתוך 10 המערכות שנבדקו נמצא אלל משותף... דהיינו 60% שותפות אנטיגנית ביניהם".

כ. ביום 1.11.09 ניתנה החלטה זו:

"המשיב יגיב בתוך 30 יום לתגובת העותרים מיום 22.10.09, ובמיוחד לחוות הדעת בשאלת הקשר המשפחתי מיום 15.9.09, השונה מחוות הדעת משנת 2005 לעניין הקרבה עם ד"ר יבגני אברהמסון. המשיב מתבקש להודיע מהי לשיטתו משמעות "60% שותפות אנטיגנית", בלשון השוה לכל נפש. חזקה כי יוועץ לשם כך במומחים מטעמו".

כ"א. בתגובת המשיב מיום 6.1.09 צוין, כי העותרים לא הציגו כל ראיות באשר למצבם הכלכלי העדכני, ואף לא הניחו הסבר הכיחד לא הצליחו לגייס את סכום הכסף הדרוש עבור בדיקת הרקמות בין האב לבנו. הוסף, כי תמוהה הטענה בדבר הימנעותו של מר יפים פישקו לקיים קשר עם בנו ועם גרושתו, שכן הוא סייע לעותרים במסגרת העתירה, והגיש תצהיר מטעמו. לבסוף צוין, כי גם אילו היו העותרים מוכיחים כי העותרת היא דודתו של ד"ר יבגני אברהמסון, ולא היה בכך להרים את נטל השכנוע כי העותרת עצמה זכאית למעמד מכוח חוק השבות. באשר לחוות הדעת הרפואית, הופנינו למכתבו של פרופ' י' זלוטוגורה, מנהל המחלקה לגנטיקה קהילתית במשרד הבריאות, לפיו אין ניתן להגיע למסקנה מושכלת בלא קבלת תוצאה של ההסתברות היחסית של ד"ר יבגני אברהמסון להיות אחיינה של העותרת לעומת אדם אקראי באוכלוסיה.

דיון והכרעה

כ"ב. חוששנו כי לא נוכל להיעתר למבוקש. לעת הזאת לא הורם הנטל הדרוש; כנודע, הנטל הראשוני להבאת ראיות מינהליות מספיקות להוכחת זכאות לאזרחות רובץ על כתפי מבקש המעמד בישראל מכוח שבות (בג"צ 4505/05 סקבורצוב נ' השר לבטחון פנים (לא פורסם); בג"צ 10352/05 פסחוב נ' משרד הפנים (לא פורסם)). מקובל לומר, כי לצורך הרמת הנטל הראשוני נדרשות ראיות מסוג אלה שמקבל משרד הפנים כמספיקות להוכחת הזכאות הנטענת (בג"צ 394/99 מקסימוב נ' משרד הפנים, פ"ד נח(1) 919, 928). מה טיבן של ראיות אלה? כך נפסק בעניין זה:

"אין חולק – והדבר אף עולה מתקנה 4 הנ"ל לתקנות השבות (וראו גם תקנה 4 לתקנות האזרחות, תשכ"ט-1968) – כי הנטל

הראשוני להבאת ראיות מינהליות מספיקות לביסוס לכאורי של זכאותו לשבות ולאזרחות של המבקש לעלות לישראל, מוטל עליו. טיבן של הראיות הנדרשות להרמת הנטל הראשוני על-ידי המבקש עשוי להשתנות ממקרה למקרה ומזמן לזמן. לעניין זה לא ניתן – ואף אין זה רצוי – להתוות כללים נוקשים. עם זאת ניתן להניח כי המבקש ייחשב כמי שהוכיח לכאורה את זכאותו אם הראיות שהביא הן מסוג הראיות שמשדר הפנים, על-פי נהליו הרגילים, מקבלן בדרך-כלל כמספיקות להוכחת הזכאות הנטענת. כאלו הם למשל תעודות ציבוריות. למיניהן, תמצית רישום ממרשם האוכלוסין או העתק נאמן ממסמך מקורי (השוו בג"צ 2828/00 קובלבסקי נ' שר הפנים, פ"ד נו (2) 21 בעמ' 26-27). עמידת המבקש בנטל הראשוני להוכחת זכאותו-לכאורה לשבות אין משמעה כי משרד הפנים חייב לקבל את בקשתו, אך עמידתו של המבקש בנטל הוכחתה הראשוני של זכאותו-לכאורה לשבות מקימה לו "חזקת זכאות". בהיעדר ראיות מינהליות, שתעוררנה לפחות חשד מבוסס ביחס לזכאותו של המבקש, הרי שככלל תגבש חזקת הזכאות לכדי זכאות אופרטיבית. אכן, עוצמת הראיות המינהליות הנדרשות לסתירתה של חזקת זכאות תלויה, בין היתר, באיתנותה של חזקת הזכאות, שמידתה נגזרת מעוצמת הראיות המינהליות שהביא המבקש לביסוסה" (פרשת מקסימוב, 929-928 מפי השופט – כתארו אז – מצא).

כ"ג. דומה, כי חרף כל ניסיונותיהם של העותרים והזמן הרב שניתן בידם באורך רוח (כתוצאה מבקשות רבות להארכות מועד, הן מצד המשיב והן מצד העותרים) לא צלחו לעת הזאת בהרמת נטל הראיה. נפתח בהתנהלותם של העותרים, העומדת להם לרועץ. כעולה מרישומי משרד הפנים העותרים פנו בבקשה לאזרחות אך בנובמבר 2004, לאחר ששהו בארץ למעלה משנתיים, בלא שצירפו מסמכים רלבנטיים, שלראשונה הוגשו במהלך הטיפול בעתירה באפריל 2005. בהתנהלות זו יש לעורר שאלות באשר לאמיתות טענותיהם של העותרים בדבר זכאות לאזרחות, ודבר זה מצטרף לאי עריכת בדיקת הרקמות בין העותר למר פישקו, בדיקה שאותה יזמו הם עצמם, וכן היעדר הוכחה ברורה לאבהות יהושע אברהמסון לעותרת, ויש בכך כדי להפחית מן המשקל שיש ליתן למסמכים אשר הוצגו על ידיהם. לכך נשוב. לטעמנו מסתבר, כי מי שבידו טענה ניצחת, לשיטתו, הקשורה באביו היהודי, יעלה אותה בהזדמנות הראשונה של כניסתו ארצה ולא כעבור שנים כפי שאירע כאן. דבר זה אומר דרשני. ועוד, העותרים דיברו בעתירה על "שנתיים של מאבק" בטרם פנו למשרד הפנים במכתב רשמי ב-10.10.04. אין כל ראייה ל"מאבק" זה.

כ"ד. אשר למסמך שצורף מאת משרד המשפטים של אוקראינה, נראה כי מדובר באינדיקציה לטענת העותרת כי מר יהושע אברהמסון היה יהודי, דבר שלדעתי אין מקום שלא לקבל. ואולם בהעדר תוצאות חד משמעיות יותר של בדיקת הרקמות בדבר הקרבה בין העותרת לבין ד"ר יבגני אברהמסון נכדו של יהושע, כפי שיפורט להלן, יקשה לבסס תשתית ראייתית מספקת

למתן אזרחות, מקום נחוצה תשתית של ראיות מינהליות מעין זו "שאדם סביר היה מסתמך עליה (או שרשות מינהלית סבירה היתה מסתמכת עליה) בהקשר הנדון" (בג"ץ 1227/98 מלבסקי נ' שר הפנים פ"ד נב(4)690, (מפי השופט י' זמיר)).

כ"ה. כאמור, בידי העותרת לא עלה להציג מסמך רשמי באשר להיותה בתו של יהודי, ובתצהירים שהוגשו אין לכאורה די (פרשת קובלבסקי; שם). גם בעובדה שמר יהושע אברהמסון הוריש לעותרת בצוואה מיום 29.11.78 חלק מרכושו, כמו גם לאנשים נוספים, אין כדי להוות ראיה ניצחת לכך שהעותרת היתה בתו, ואף אם אין להוציא זאת כליל מכלל אפשרות, הנטל לא הורם עד כה. גם תימה מסוימת שהעותרת מופיעה בה כבת אלכסיי, בעלה של אמה שבשמו אמנם נרשמה, אך האם לא היה מקום ליתן בצוואה ביטוי לזיקת המוריש אליה כאב כנטען? מהמכתב שכתב לאמה של העותרת ב- 10.6.67 שהוא מרגש כשלעצמו, ניתן ללמוד כי ראה בעותרת בת, אך לא בהכרח כי הוא אביה הביולוגי, ואם גם יש רמז לכך, אין תמונה ברורה כל עיקר.

כ"ו. ממצאיה של בדיקת הרקמות אינם מעלים תוצאה ברורה באשר לקשר המשפחתי בין העותרת לד"ר יבגני אברהמסון, ועורכי חוות הדעת עצמם מציינים כי אין הערך המצוין (33%) מספיק על מנת לבסס על פיו מסקנה חד משמעית. משמעות חוות הדעת המשלימה לפיה מדובר ב-"60% שותפות אנטיגנית" אינה נהירה לנו. לא הוסבר בחוות הדעת המשלימה מה משמעות ההבדל בינה לבין חוות הדעת הראשונה, וממה הוא נובע. אכן ממכתבו של פרופ' י' זלוטוגורה, מנהל המחלקה לגנטיקה קהילתית במשרד הבריאות, למדנו כאמור, כי מחוות הדעת שהציגו העותרים לא ניתן להגיע למסקנה מושכלת. נציין, כאן, כי היה מקום שהמשיב יגיש חוות דעת ברורה ומפורטת יותר, ואולם בהינתן מכלול הנסיבות והזמן הרב שחלף מאז הוגשה העתירה, סברנו כי העתירה מיצתה עצמה, הסתפקנו בזאת שהוגשה, מה גם שאין הדלת ננעלת בפני העותרים לשוב ולפנות.

כ"ז. כך גם אין בתצהירו של מר יפים פישקו כדי לסייע לעותרים. כל שהתצהיר מלמד, הוא כי מר יהושע אברהמסון הציג את העותרת כבתו. אשר לעותר, גם אנו כמשיב איננו יכולים שלא לתהות הכיצד בתצהירו מפרט מר פישקו מי הם ילדיהם המשותפים שלו ושל העותרת, נוקב בשמותיהם ובגילם - ואולם העותר אינו מוזכר כבנו. דעת לנכון נקל כי כאשר כל תצהירו של מר יפים פישקו לא בא אלא כדי לסייע לעותרים, אין זה סביר כי ישמיט את הפרט החשוב מכולם.

כ"ח. לכך מצטרפת העובדה שהעותר מילא בטופס משרד הפנים במשבצת "שם האב" את השם בוריס. עובדה זו מעלה תמיהה, בפרט כאשר נטען כי העותרת נישאה לבוריס סורין בשנת 1987, שנת הולדתו של העותר, וממר יפים פישקו התגרשה 6 שנים קודם לכן.

כ"ט. העותרים הביאו בפנינו מספר טעמים בגינם לא נערכה בדיקת רקמות למר יפים פישקן ולעותר. בכל הכבוד, הטעמים שהוצגו אינם משכנעים. יש להניח כי במהלך ארבע שנים היה בידי העותרים לגייס את הכסף הדרוש לבדיקת הרקמות, שמחירה - כאמור - אינו בשמים. לא זו אף זו, העותרים תולים ייבם בבדיקה הגנטית של העותרת ואחייה, וטענים כי תוצאה שתעיד על קשר משפחתי ביניהם משמעה כי העותר הוא דור שלישי ליהודי, ודי בכך. ייתכן שכך היה אילו הניכה בדיקת העותרת ואחייה תוצאות חד משמעיות. ואולם משלא כך אירע, נשמט ההסבר בפי העותרים באשר לאי עריכת הבדיקה.

ל. כללם של דברים: כאמור, לפנינו שאלה של נטל הראיה. הנטל הוא על העותרים והם לא עמדו בו. לאחר שעיינו בחומר הראיות ושמענו את טיעוני הצדדים, לא מצאנו מקום להתערב בהחלטת שר הפנים, לפיה אין לעת הזאת במסמכים שבידי העותרים כדי לבסס זכאותם לאזרחות. בפני העותרים פתוחה הדרך לערוך את הבדיקה הגנטית לעותר ולמר יפים פישקן ולפנות בבקשה נוספת לאזרחות, ככל שתימצא התאמה גנטית; בידם גם לנסות לחזק את נושא בדיקת הרקמות הקשור במשפחת אברהמסון, או להמציא מסמכים נוספים בעלי משקל. אנו משהים את צאתם מן הארץ בשישה חודשים, כדי לאפשר להם לפעול לפי האמור.

ל"א. בנתון לאמור אין בידינו להיעתר למבוקש. בנסיבות, אין צו להוצאות.

שופט

השופטת ע' ארבל

אני מסכימה.

שופטת

השופט ח' מלצר

אני מסכים.

שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א' רובינשטיין.

ניתן היום, י"ח בשבט התש"ע (2.2.2010).

שופט

שופט

שופטת